

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. VII. Difficulter ostenditur ex ratione absolutionem occusivam, v. g. projectionem parvuli in flumen cum certa e jus submersione, semper esse illicitam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

unctio, & simul etiam moralis occisio.

Ex his plana est responsio ad fundamentum contrariæ opinionis. Equidem licet projectio hominis in aquas non in omnibus circumstantijs in communi usu & modo loquendi appelleretur ablutio, siue non sit moralis & usualis ablutio (ut bene probant exempla supra allata) attamen non video, quare in casu extremæ necessitatis parvuli tali nomine non sit digna, quando omnis alia ratio & modus lavandi est impossibilis.

Moralis videtur occisionis & ablutio.

68. Hanc Christus voluit materiam validam, non licitam.

Validam in ratione ablutio, non occisionis.

69.

Procedit spe effectus, ut à ministro.

Non tamen immediate, vel per instrumentum conjunctum.

Christus itaque instituit pro materia Baptismi veram ablutioem, prohibens adhiberi actionem illicitam, non tamen invalidam; nam (ut dicitur in cap. Ad Apostolicam de Reg.) *Malta fieri prohibentur, quæ si facta fuerint, obtriment roboris firmitatem.* Sic etiam Christus in omnibus alijs Sacramentis ordinavit actiones licitas; non tamen eas irritat, si per accidens ex mala voluntate ministri inficiantur, aut fortiantur simul aliam malam moralitatem. Quare ista ablutio non est mala quæ ablutio, sed quæ occisio; & eam non est instituta, sed sub moralitate ablutiois, cui moralitas occisionis adjungitur, si tamen adjungatur.

Verum enimvero neque sic quiescit animus, sed tactis secundum dicit cogitationibus: consentio quod talis projectio sit ablutio moralis; equidem non procedit effectivè à ministro, quod tamen secundum Scotum (ut supra vidimus) requiritur ad materiam hujus Sacramenti: quippe ablutio baptismalis determinatur à forma secundum rigorem verborum: *Ego te baptizo*; in qua vel exprimitur persona ministri, vel saltem subintelligitur; ac proinde videtur necessarium, ut proxime applicet per se aut instrumentum conjunctum, vel puerum aquæ, vel aquam puero.

Sed hoc est quod queritur; unde eadem facilitate negatur, quæ adstruitur. Neque enim Doctor noster exigit, ut lotio corporis ab aqua fiat ab alio immediate, vel per instrumentum conjunctum, sed simpliciter ab alio causante contactum istum, siue immersione, siue asperzione, siue applicando puerum aquæ, siue aquam puero, vel manibus proprijs sustinendo, vel projiciendo; hæc siquidem omnes actiones denominant ministrum verè lavare siue abluere, ut patet in eo, qui pecora lavanda projicit in aquas. Hæc pro validitate; quæ supposita,

CONCLUSIO VII.

Difficiliter ostenditur ex ratione ablutioem occisivam, v. g. projectionem parvuli in flumen cum certa ejus submersione, semper esse illicitam.

Auctoritas facit in oppositum, etiam Doctoris Subtilis, qui verbis supra citatis ex Reportatis 4. distinct. 5. quæst. 3. num. 8. hæc subjungit: *Et quid si non posset aliter baptizari? Dico, quod nullus debet exponere se pro alio peccato mortali; & plus debet diligere animam suam, quam animam proximi. Quid si dicatur: immergo? Dico, quod non videtur verbum ad intentionem baptizandi, sed submergendi.*

70. Ablutio occisiva ex autoritate ostenditur illicita, Scotus.

In primo autem scripto 4. distinct. 5. quæst. 3. num. 1. ad quæstionem, an aliquis debeat ministrare Sacramentum Baptismi, quando præsumitur baptismationem vergere in periculum vitæ corporalis ejus, qui suscipit? Respondet in hæc verba: *Aut talis presumptio est certa ex signis certis; ut pote si quis non habens aquam, quam possit attingere, nisi de ponte propellat puerum in fluvium vel in puteum; hoc certum est, quod quantum est ex ratione talis actus, nata est mors subsequi, quia submersio (non formalis, sed concomitans aut sublequens) Dico quod quando sic presumitur mors, nullo modo debet aliquis eum propellere aut projicere: quia peccabit mortaliter occidendo; & quilibet tenetur magis vitare peccatum mortale in se ipso, quam querere salutem proximi: quia ordinata charitas magis est ad se ipsum.*

Etiam Doctoris Subtilis.

Scoto subscribunt cæteri ferè omnes DD. idque ex eodem fundamento, videlicet quia talis projectio est directæ occisio innocentis, quæ juxta communem sententiam, solo (quod sciam) Joanne Pontico Summæ Theolog. disp. 52. quæst. 5. contradicente, in omni prorsus casu est illicita, Deo attestante & præcipiente Exod. 23. v. 7. *Innocentem & iustum non occides, quia aversor impium.*

71. Et omnium ferè aliorum Scoto subscribentium.

Porro præfatus Auctor hanc statuit quartam conclusionem: *Licet aliquando directè occidere Innocentem.* Exemplificat in Tyranno, qui potens vellet destruere Rempublicam aliquam, quæ resistere non posset, nisi

Ex eo quod innocentis directæ occisio semper sit illicita, Exod. 23. Cujus oppositum non rectè docuit Ponticius.

K k mitterent

mitterent ad ipsum caput alicujus innocentis amputatum; in tali enim (inquit) casu mors illius innocentis esset necessaria, ut conservaretur Respublica, & filij ac parentes ipsiusmet innocentis. Et quamvis vita hominis sit sub dominio Dei, tamen non ita, quin sicut posset Respublica ordinare (ut omnes fatentur) ut quis exponeret se manifesto periculo mortis pro salute Reipublicæ, sic etiam posset in casu præmissio interficere ipsum.

72. Innixus ruinoso fundamento.

Sic Poncius noster ruinoso certè fundamento imponens gravissimam molem novæ & hæcenus inauditæ sententiæ. Quid si enim Tyrannus mandet, ut innocens seipsum occidat? num ideo occisio sui erit licita? Et tamen occisio innocentis & sui ipsius eodem præcepto prohibentur. Fateor, naturam magis abhorre occisionem propriam, quàm alienam, propter intimam connexionem, aut potius identitatem hominis secum, ita ut propterea plures doceant, neminem constitui idoneum executorem sententiæ capitalis in seipsum: attamen illa connexio non est tanta, quin secluso præcepto divino teneretur se ipsum occidere pro bono communi; quemadmodum potest & debet proprios parentes trucidare, licet extra necessitatem propter reverentiam & connexionem cum illis non sit idoneus executor justæ sententiæ mortis.

73. Non enim licent omnia quæ pro bono communi sunt necessaria.

Ut varid ostenditur.

Non itaque omnia licent, quæ sunt necessaria pro bono communi; sed illa dumtaxat, quæ aliunde à Deo non inveniuntur specialiter prohibita. Patet in fornicatione, adulterio & similibus intrinsecè malis; quibus rectissimè annumeratur occisio directæ innocentis, quæ proinde non censetur concessa sive pro bono communi, sive privato, corporali aut spiritali.

Profectò si Reipublicæ commissæ est directæ occisio innocentis pro sui conservatione; quâ fronte negabimus eandem permissam, quando planè necessaria est pro æterna hominis salute, quam quisque prædiligere debet bono communi, & pro qua tenetur se exponere manifestissimo periculo mortis corporalis? Aut cur non liceat Regi occidere uxorem sterilem, ut ex altera hæredem suscitaret omnimodè necessarium pro bono communi Reipublicæ tam civilis, quàm Ecclesiasticæ? Certè Poncius vix aut ne vix quidem insequentiam poterit ostendere.

Poncius pro se nullum citat Auctorem.

Suppono igitur cum communi sententia, contra Poncium, qui pro se nullum

citat Auctorem, in nullo profusus casu licere occisionem directam innocentis: sed nego in casu conclusionis nostræ: eam intervenire. Quod ut probem, non absere erit, imo quamplurimum juvabit, ne dicam omninò necessarium, scire differentiam seu distinctionem inter occisionem directam & indirectam, quam hic appono:

Directè occidere innocentem, est intendere ejus mortem vel ut medium, vel ut finem, saltem ex natura actionis. Quod ultimum addo; quia non requiritur semper explicita volitio mortis, sed videtur sufficere, quòd ponatur talis actio, cujus effectus unicus, necessarius & immediatus est mors.

Ex quo facile colligitur, quid sit occidere indirectè; videlicet ponere actionem aliquam, cui conjungitur sive fallibiliter, sive etiam infallibiliter mors, non intentata tamen neque ut medium, neque ut finis, etiam ex natura ipsius actionis. Exemplifico in bello:

Oppugno justè aliquam civitatem, & pro victoriâ necessaria est evertio turrium & meniorum. Collocantur in his pueri, & alij innocentes: everto nihilominus turres & meenia, atque opprimuntur innocentes. Dico, occisionem esse indirectam, ac proinde licitam; quoniam tametsi is, qui arcem diruit, physicè loquendo sit causa illius mortis, non tamen humano & morali modo; quia hoc verbum in ordine ad actionem humanam communiter applicatur intendenti mortem in se, vel in causa per se, aut certè in causa per accidens, quando obligatur eam non ponere. Porro justus hostis pro fine habet victoriam, ad quam nullatenus conducit mors innocentium; sed sola evertio turris, in qua utitur jure suo, neque tenetur vitare damna proximi, quæ inde per accidens sequuntur, cum tanto sui detrimento.

Sed contra: mors in casu posito sequitur per se; ergo intenditur: ergo est occisio directæ. Respondeo Primò negando antecedens: nam casu vel malitiâ aliorum evenit, quòd ibi sint innocentes. Igitur accensio cuniculi v.g. aut etiam ipsa dissipatio arcis ex natura sua non ordinatur ad mortem; sed ista ad everisionem, hæc verò ad victoriam, vel alium finem indifferentem; adeoque occisio prævisa non magis debet imputari injicienti ignem in pulverem tormentarium, quàm si nullo modo fuisset prævisa; licuti pollutio præcognita à confessario non plus

plus ipsi imputatur, ac si omnimodè illam ignorasset, siue confessio turpium dicatur causa per accidens, siue etiam per se, ut aliqui volunt.

Satisfic secundo.
 Respondeo Secundo negando consequentias: nam victoria est effectus æquè necessarius & immediatus, ac qui sua bonitate malitiam effectus mali videtur elidere, solus ab hoste expressè intentus. Tunc autem non intenditur moraliter effectus malus, nequidem in causa per se.

76. Atque hæc ratione multi excusant factum Sampsonis Judicum 16. vers. 30. à peccato propriæ occisionis; quamvis Div. August. de Civitate Dei lib. 1. cap. 21. recurrat ad specialem instinctum Spiritus sancti, dicens: *Nec Sampson aliter excusatur, quod seipsum cum hostibus ruinâ domus oppressit, nisi quia spiritus latenter hoc iusserat, qui per illam miracula faciebat*: fortè, quia existimavit Sampsonem expressè intendisse propriam mortem, ex his verbis, quibus historiam narrat Scriptura sacra loco supra citato: *Ait (Sampson) moriatur anima mea cum Philisthym; concussitq; fortiter columnas, cecidit domus super omnes Principes &c.* Fortassis etiam, quia Sanctus Doctor iudicavit, vindictam illam de inimicis non fuisse causam sufficientem seipsum indirectè occidendi: quippe videndum est, an bonum commune aut privatum, quod inde provenit, tantum sit, ut ex præcepto charitatis possit quis illud præponere vitæ propriæ aut aliorum innocentium.

77. Et ita, secundum quamplurimos DD. licet seipsum projicere ex alta turri cum evidenti periculo mortis ad evadendum incendium; ignem injicere in pulverem tormentarium cum certa conflagratione navis, & interitu nautarum, nè alioquin navis veniat in potestatem hostium cum maximo detrimento Reipublicæ Christianæ; & alia similia multa censentur tantummodò mors siue occisio indirecta, quoniam non intenta neque in se, neque in sua causa, neque ut medium, neque ut finis; quæ tamen si absque causa fierent, proculdubio homicidij crimine innecterentur. Enimverò circumstantia sapissimè mutant moralem rationem actionis, ita ut eadem physica actio, quæ in aliquibus esset directa occisio, in alijs solum sit indirecta.

78. Hinc etiam si in bello iusto haberentur infantes hostium, non possent occidi, ut pro liberandis filiis parentes obsessi se dedant; siquidem tunc occisio eligeretur

tantumquàm medium ad victoriam obtinendam. Idem est si aliquis primò occidat infantem, ut tali via alio ictu possit occidere injustum invalorem. Aliud dicitur, si unico ictu occidat invalorem & infantem, quo se protegit: quippe tunc non eligitur causa ista physica occisionis propter conjunctionem, quam habet cum morte infantis; sed cum occisione invaloris, qui effectus licitè est volibilis, cui per accidens conjungitur mors infantis.

Quidni ergo projectio infantis in casu conclusionis sit occisio solum indirecta moraliter? Imò hæc videtur magis licita, quia est puero valde utilis, utpote causa æternæ salutis, & nullo modo damnosa, cum sine ea nihilominus statim moreretur: sine comparatione autem melius est illi puero ita baptizari, quàm sine Baptismo adhuc paululum supervivere.

Respondet Regius supra num. 75. esse diversam rationem in hæc projectione, atque in alijs dictis actionibus; quia hæc secundum se consideratis omnino per accidens conjuncta est occisio: quemadmodum etiam quando fugio mortem ab hoste mihi imminentem cum certo vitæ periculo pueri obvii, ab equo, cui insideo, conculcandi. Similiter dum mulier gravidam sumit medicinam directè conducentem suæ sanitati, etsi certò sequatur abortus foetus animati, cujus alioquin nulla superest spes vitæ. Nam sine hac occisione posset eadem numero eversio aut explosio tormentorum fieri, si illi innocentes absent; & similiter eadem esset fuga, si puer à via abesset; & mulier illa idem pharmacum sumeret, etsi non esset prægnans. Secus est de projectione illa pueri, quæ secundum se considerata, & seclusis omnibus extrinsecis circumstantijs fieri naturaliter nequit sine pueri occisione. Quare qui eam vult, necessariò vult etiam mortem pueri, nec potest unam ab alia præscindere efficaci volitione.

Contra: etiam in alijs casibus nequit homo efficaci voluntate velle unum, & non aliud certò conjunctum, saltem physice loquendo, ut admittit idem Auditor supra num. 73. nam loquens de indirecta occisione, quam existimat ex rationabili causa licitam, inquit: *Quia etsi tunc physice loquendo hic & nunc cum tali actione conjuncta sit occisio innocentis, atque illam exercens sit hujus causa; tamen moraliter loquendo occisio est planè per accidens conjuncta cum illo opere: tum quia nullo modo neque ut medium, neque*

K k 2 ut finis

79.
 Responso
 Regij

80.
 Impugnatur
 ex ipso
 Regio.

80.
 Impugnatur
 ex ipso
 Regio.

ut finis est intenta ab exercente illud opus, qui omnimodè cuperet eam abesse: tum quia ille non tenetur hîc & nunc omittere illam actionem, nè occiso sequatur; atque ita non censetur hujus moralis esse causa. Hucusque Regius.

81. Sed quis ita præoccupatus, ut non statim videat & fateatur similem esse rationem projicientis puerum? Siquidem mallet omnibus modis conservare vitam ejus, si posset sine dispendio æternæ salutis; neque elegit mortem tanquam medium ad Baptismum, cum non possit mortuo procedere Baptismus (puta, quia subjectum ejus est homo vivens) sed tantum sequitur mors post Baptismum, non certius, quam sequatur in alijs actionibus. Quapropter licet non possit velle projectionem tanquam medium necessarium ad Baptismum, nisi simul physicè velit submersionem infallibiliter subsequendam; causalitas tamen moralis, quæ necessaria est ut actio sit illicita, non sufficienter evincitur.

82. Equidem quod in alijs casibus non censetur quis moraliter velle occisionem, provenit ex circumstantijs, quibus datur intelligi mortem non esse per se volitam; adeit enim alius effectus immediatus vel æquè immediatus, qui censetur solum intendi, & ad quem obtinendum mors nullo modo est medium: v. g. præcipitans se ex turri vel ex fenestra ad evadendum incendium, non reputatur suicida, etsi certò moriatur; quia mortem suam neque intendit ut finem, neque ut medium; quia antequam mors sequatur, jam est extra periculum incendij. Aliud esset, si manens in domo se pugione transfodiat, nè vivus igne absumatur; tunc siquidem eligitur mors tanquam medium ad evadendum ignem, quem alioquin manens vivus non evaderet, quod dubio procul illicitum est.

Porro in casu nostro ex circumstantijs manifestè colligimus, non esse intentionem projicientis occidere, sed baptizare sive ablueri, quæ ablutio est effectus magis immediatus & necessarius, quam submersione; ista quippe ab immersione nequit separari, imo essentialiter est ipsa immersio; hæc autem abesse potest, si adstantes puerum statim extrahant: neque ullatenus necessaria est tanquam medium ad ablutio- nem, quæ principaliter intenditur tanquam finis. Illigitur projectioni quæ est Baptismus, æquè per accidens conjungitur mors infantis, atque in alijs casibus à Regio & alijs admissis.

Respondent aliqui, ibi ex naturali significatione circumstantiarum intelligi, quod non intendatur occiso; hîc autem ex accidentali tantum & dependenter ab intentione. Sed profectò sive ex istis, sive ex illis circumstantijs, dummodò adstantes intelligant; quid refert? Et sanè circumstantia Baptismi cognita tam naturaliter significat illam projectionem non fieri ex intentione occidendi, quam circumstantia incendij v. g. aut mortis ab hoste imminenti, conculcationem infantis obvijs, aut præcipitationem ex fenestra sive turri.

Dices: Non variatur actio etiam secundum moralem suam rationem, ex arbitrio cujusque particularis, sed communi quibusque obvio. Respondeo. obvio illis, qui norunt circumstantias actionis sive voluntarias, sive naturales; quod autem una circumstantia magis & pluribus nota sit, quam altera, impertinens est ad propositum. Enimverò ponamus me inspectante & nesciente, Petrum fugere inimicum suum, & fugiendo conculcare puerum, statim judico ipsum homicidam: similiter si video ipsum saltantem ex fenestra, & ignoro domum ardere; & ita in alijs. Scio incendium, scio persecutionem inimici; ex tempore dico: non est occisor. Ergo à pari, qui videt infantem projici in aquas, si ignorat necessitatem Baptismi, judicat submersionem; cognoscit eam, & indubitanter loquitur: ablutit puer, & non submergitur.

Concludo finaliter, & dico non minus probabile videri, projectionem nostram esse occisionem tantummodò indirectam, ac proinde licitam attentà solâ ratione, quam eversionem mœniorum, explosionem tormentorum, fugam, sumptionem pharmaci, & similes actiones, quando æquè certò mors propria vel innocentis est adjuncta. Et ideo docet hanc sententiam Ochogavia apud Dia. parte 5. Tract. 3. de casibus tempore mortis occurrentibus, resol. 14. & pluries Lovanii publicè est defensa.

Interim si malumus credere auctoritati, erit occiso directa, ex qua suppositione Scotus supra citatus non timet, quin propellens aut projiciens peccet mortaliter, quippe non sunt facienda mala, ut eveniant bona: sed tunc magis consequenter negatur incensionem navis & alias actiones supra enumeratas licere cum certa omnino morte propria vel innocentium: scilicet, si solum est periculum mortis; siquidem exponere seipsum aut proximum certè morti,

82. Quod quis non censetur moraliter velle occisionem, faciunt circumstantias;

Quæ sunt, dum puer in aquas projicitur ut baptizetur.

morti, secundum illos Auctores est directè occidere; exponere verò periculo mortis cum aliqua spe evasionis, indirectè tantum.

Et hoc (inquiunt) videtur conformis D. August. lib. 1. de Civit. Dei cap. 26. in fine: Hoc dicimus, hoc asserimus, hoc modis omnibus approbamus, neminem spontaneam mortem sibi inferre debere, velut fugiendo molestias temporales; ne incidat in perpetuas. Neminem propter aliena peccata, ne hoc ipso incipiat habere gravissimum proprium, quem non polluebat alienum. Neminem propter sua peccata preterita, propter quæ magis hæc vitæ opus est, ut possint penitendo sanari. Neminem velut desiderio vitæ melioris, quæ post mortem speratur: quia reos sua mortis melior post mortem vitæ non suscipit.

86. At quis non illicò respondeat, August. loqui in casu, quo quis eligit mortem, tantquam medium ad evadendas molestias temporales aut spirituales? Certè verba clarissima sunt.

Per quæ etiam facillimè solvitur quæstio proposita à Joanne Caramuele, Theologiae suæ fundamentalis fol. 561. n. 1166. Sollicitat (inquit) Antoniam Petrus, & ipsa se fragilem sentit: vim ille imponit, & ipsa periculose proximum judicat, è quo non possit probabiliter evadere innocens. Ergo, ne mortaliter peccet consentiendo libidini, cum aliter se à Petri invasione liberare non potest, illum licitè occidit, & vi repellit vim, & se conscientiamque suam securam reddit. Hanc tententiam tenent universi: nemo enim condemnat castam virginem, quæ lascivum in valorem interemit: nemo asserit, debere illam stuprum permittere potius, quam se defendere cum moderamine inculpatae tutelæ.

Sed quid dicendum erit, si non possit in valorem occidere, nec aliter ejus manus evadere, quam per fenestram exiliendo? An se precipitare poterit, & hoc modo periculum peccandi effugere? Et quid dicendum tandem, si Antonia invadat semetipsam? Quid eo casu, quo pruriente feminis abundantia & urgente consuetudine peccandi, illa evidenter videat se peccaturam esse? An in tali casu poterit contra seipsam procedere cum moderamine inculpatae tutelæ? Ita interrogat præfatus Auctor.

Respondet: potest per fenestram exilire cum periculo propriae vitæ & spe evadendi manus stupratoris; minimè se ipsam manentem in cubiculo pugione transfodere: quippe sic eligit mortem, adeoque in-

tendit eam tantquam medium necessarium ad fugam peccati, desiderio utique vitæ melioris, quam post mortem sperat: sed profectò reos sua mortis (inquit August. supra) melior post mortem vitæ non suscipit.

Quæris, unde hoc sciam? Respondeo cum Sancto Doctore supra cap. 20. in principio: Neque enim frustra in sanctis Canonibus libris nusquam nobis divinitus præceptum permissivè reperiri potest, ut vel ipsius adipiscende immortalitatis, vel illius cavendæ, cavendive mali causa, nobis nempe necem inferamus. Nam & prohibitos nos esse intelligendum est, ubi lex ait: Non occides; præsertim quia non addidit: proximum tuum, sicut falsum testimonium cum veraret.

Dices: Præceptum non occides, multas patitur interpretationes & exceptiones: licet quippe occidere malefactores, injustos invalores vitæ, bonorum temporalium, honoris ac pudicitia; cur non similiter carnem propriam, quando injustè me invadit, violenter quasi pertrahens ad consensum peccati?

Respondet, negando carnem esse injustum in valorem; siquidem justissimè retributa est concupiscentia carnis merito inobedientia primorum parentum. Nam si quid infirmitatis (inquit D. August. lib. 2. contra Felicem cap. 8.) patiuntur, qui non possunt facillè implere quod volunt, manifestum est hoc venisse de radice primi peccati Adam. Et tamen ne dicatis (verba sunt ejusdem Sancti Enar. in Psal. 40.) non possum tenere & portare & servare carnem meam: adjuvatis, ut possis. Etenim (teste Concil. Araus. 2. cap. 25.) Hoc secundum fidem Catholicam credimus, quod accepta per Baptismum gratia, omnes baptizati (Christo auxiliante & cooperante) quæ ad salutem pertinent, possunt & debeant (si fideliter laborare voluerint) adimplere. Non dicit Concilium: si seipsos occiderint, sed: si fideliter laborare voluerint.

Quis autem ita desipiat, ut dicat eum fideliter laborare in vinea suæ custodiæ commissa, qui eam destruit ne amplius oporteat laborare? Laborandum igitur est cum S. Teresia, de qua legitur in divino Officio: Cum assidua ederet exempla virtutum, tam anxio castigandi corporis desiderio astuabat, ut quavis secus suaderent morbi, quibus afflictabatur, corpus cilicis, catenis, urticarum manipulis, alijsq; acerrimis flagellis sæpe cruciaret, & aliquando inter spinas volutaret, sic Deum alloqui solita: Domine, aut pati aut mori. Se semper miserrima morte perentem existimans, quamdiu à celesti aeterna vitæ fonte abesset.

Taliter quoque laborabat Seraphicus Pater

Licet fieret desiderio vitæ melioris,

S. August.

Aut eas cavendi causa vendique mali.

87.

Obiectio, quod licet occidere injustum in valorem vitæ &c.

Respondio, quod caro propria non sit injustus in valorem.

S. August.

Et quod concupiscentia fuerit in valorem alia via, Araus.

Fideliter utique laborando,

Ad exemplum S. Teresie,

Citatur D. August.

86. Sed perperam, cum agat in casu, in quo eligitur mors ut medium.

Caramuel.

Quod est illicitum.

Et Seraphici Patris Francisci.

Et Apostoli Pauli.

S. August.

Deus et enim impossibilia non habet. Trident.

88. Sed quid si sit necessitates aut fornicandi, aut propria manu moriendi? Caramuel.

Preeligenda erit fornicatio.

89. Objectio.

Jac. 1.

Pater noster Franciscus, de quo narrat Seraphicus Bonaventura cap. 5. vitæ ejus, gravem tentationem carnis non se occidendo, sed durissimis cadendo flagellis, & in niyes se projiciendo, effugasse. Hos Sanctos imitetur Antonia cum Apostolo castigans corpus suum, & in servitum redigens, non autem violenter occidens; neque dicat: Aut peccandum, aut moriendum; sed potius: Aut patiendum, aut moriendum.

Apposuit D. August. lib. 2. de Peccat. meritis cap. 6. Dubitare non possum, nec Deum aliquid impossibile homini præcipisse, nec Deo ad opitulandum & adjuvandum, quo fiat, quod iubet, impossibile aliquid esse. Ac per hoc potest homo, si velit, esse sine peccato, aditus à Deo. Postulet itaque à Deo gratiam, qui dat omnibus affluenter; utique his omnibus, qui sic petunt & tantum petunt, quomodo & quantum res tanta petenda est. Neque enim impossibilia iubet (verba sunt Trid. sess. 6. cap. 11.) sed iubendo monet & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis.

Sed quid si tentatio tanta sit, ut patiendo liberari non possis, & tibi ideo aut moriendum, aut cedendum sit? Respondet Caramuel parte 2. Theol. fundamentalis n. 108. in fine: Ride qua so; militamus sub bono Deo, qui non vult mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat. Ergo respondeo casum esse impossibilem, & sine injuria Dei possibilem dici non posse. Et sic non dissolvo controversiam, sed tollo. Sed quid si esset possibilis? Respondeo non esse absurdum, si ex præmissis absurdus absurda consequentia inferantur. Hæc ille.

Dico ego, neque in tali casu mortem propriam esse præeligendam fornicationi v. g. cum majus malum sit se ipsum directè occidere, quam fornicari; ex duobus autem malis minus est eligendum. Sicuti ergo non bene sequitur: aut fornicandum est, aut adulterandum; ergo licet adulterari; ita etiam non valet hæc consequentia: fornicandum est, aut propria manu moriendum; ergo possum mihi mortem consciscere. Quippe (ut statim dixi) majus malum est directè seipsum innocentem occidere, quam fornicari; sicut majus malum est adulterari, quam fornicari.

Contra: Non occiditur innocens, sed nocens, quoniam necessitat ad peccandum: Peccatum vero cum consummatum fuerit (juxta Apostolum Jacobum cap. 1. v. 15.) generat mortem. Ut autem habetur cap. Significasti 2. de homicidio: Vim vi repellere omnia iura omnesq. leges permittunt. Si ergo conceditur occisio invaloris vitæ corporalis cum

moderamine inculpatae tutelæ, quanto magis invaloris vitæ spiritualis?

Respondeo hæc excedi moderamine inculpatae tutelæ: quippe non permittitur tutela contra invalorem justum, v. g. ministrum justitiæ publicæ: concupiscentia autem si necessitat ad peccandum, ut tibi placet, est quasi minister justitiæ divini, aut potius poena justè pro peccato inflicta. Ergo quemadmodum fur, ut evadat inlamiã patibuli, seipsum interimens, graviter delinquit contra præceptum: Non occides; simili ratione homo sibi ipsi manus injiciens, ut evadat concupiscentiam necessitantem ad fornicationem, sive fornicationem necessariam, reus erit homicidij. Igitur ex eo quòd Antonia (de qua supra) necessitaretur ad fornicandum, minus rectè inferitur, posse se ipsam pugione transfodere, aut alio genere mortis directè occidere. Hæc dicta sint occasione verborum S. August. & quæstionis proposita à Caramuele.

Majorem difficultatem habent alia verba D. August. ibidem cap. 2. 1. qua supra citavi & explicavi. Quòd si minus cupiam allubescat explicatio, & contendant D. August. fuisse in contraria opinione, non agnoscant: nam etiam videtur asserere illicitum esse occidere invalorem injulium propriæ vitæ, de lib. arbit. lib. 1. cap. 5. ibi: Sed illi homines lege inculpata, quomodo inculpata queant esse, non video: non enim lex eos cogit occidere (invalores scilicet vitæ, pudicitia, bonorum fortunæ) sed relinquit in potestate. Et infra: Quapropter legem quidem non reprehendo, que tales permittit interfici: sed quo pacto istos defendam, qui interficiunt, non invenio. Et post pauca: Quomodo enim apud eam (providentiam divinam) sunt isti peccato liberi, qui pro his rebus, quas contemni oportet, humana cade polluti sunt?

Sed quam ob causam arbitramur Doctorem Sanctum ita fuisse locutum contra communem omnium DD. sententiam, que concedit occisionem injulium invaloris, saltem propriæ vitæ, cum moderamine inculpatae tutelæ? Certè non ob aliam, quam quæ insinuat ab Evodio ipsum interrogante, his verbis: Quomodo possum arbitrari carere istos libidine, qui pro his rebus digladiantur, quas possunt amittere inviti? aut si non possunt, quid opus est pro his usque ad hominis necem progredi? Non ergo lex iusta est, que dat potestatem vel viatori, ut lazonem, ne ab ipso occidatur, occidat: vel cupiam viro aut famulo, ut violenter sibi stupratorem irruentem ante altatum stuprum, si possit, interimat: nam militariam iubetur lege, ut hostem necet; à qua cade si rem-

Respon.

Concupiscentia est quasi minister justitiæ divini.

Aut peccat pro peccato inflicta.

90.

Arg. asserere videtur esse illicitum occidere.

Inferunt injulium propriæ vitæ.

Allegant casum rite sic occidit August.

si temperaverit, ab Imperatore poenas luit. Ita Evodius.

91. Respondet August. Legem quidem satis video esse munitam contra huiusmodi accusationem &c. Admittit quidem legem iustam & inculpata; at permittentem solum, non præcipientem, præterquam militi. Nam miles (inquit) in hoste interficiendo minister est legis, quare officium suum facile nulla libidine implevit. Libido itaque sive periculum libidinis, quæ cativè intervenire potest in defensione vitæ, pudicitia ac bonorum fortunæ, rationem dedit tanto Doctõri dubitandi de bonitate, & quasi asserendi malitiam huius actionis.

Confirmatur ex illis, quæ habet Epistolâ 154. post medium, ibi: De occidendis hominibus, ne ab eis quisquam occidatur, non mihi placet consilium, nisi forte sit miles aut publica functione teneatur, ut non pro se hoc faciat, sed pro alijs vel pro civitate, ubi etiam ipse est, acceptâ legitimâ potestate, si eius congruit persona. Qui vero repelluntur aliquo terrore, ne male faciant, etiam ipsis aliquid fortasse præstat. Hinc autem dictum est: Non resistamus malo, ne nos vindicta deletet, quæ alieno malo animum pascit, non ut correctionem hominum negamus. Quia ergo homines quando propria causa agitur, faciliè opere vel affectu modum defensionis excedunt, hinc non videt Lumen Ecclesiæ D. August. quò pacto regulariter excuset ab omni peccato, qui interficiunt.

Enimverò (ut ad præsentem difficultatem redeamus, & finem ei imponamus) longè abest libido aut vindicta ab illo, qui infantem projicit in flumen, non pro se, sed pro æterna parvuli salute. Ut proinde ab exemplo Sampsonis non evidenter ducatur argumentum ad abluionem occisivam. Neque ad sectionem cæsaream matris, ut proles baptizari possit in partu desperato, licet ista infallibiliter interitura sit.

Sed nunquid ideo hæc sectio licita? Difficile est (inquit de Scildere in Synopsi de Sacram. §. 13.) in ea peccatum ostendere, cum neque quæ corporis apertiva (ut in calculi sectione pater) illicita sit; neque quæ allativa mortis, utpote æquè immediate causa Baptismi per se intenti, ad quem mors matris subtervire non potest.

Atque hæc præcipuè urgent in matre moribunda, eo quòd in morte matris proles suffocari solet; quare illius sectionem tunc licitam esse, opinatur Theologus non nemo cum Medicis quibusdam. In oppositum unanimiter stant cæteri Theologi, quamvis eorum aliqui (Præpositum in-

telligo) baptizari posse credat infantem in utero aquâ immisâ, licet mors inde matris oritura sit.

Probat autem Præpositus suam sententiam: quia in hoc casu actio ministri non respicit interitum matris pro suo termino, sed abluionem prolis, quæ in ratione abluionis materialis est quid indifferens: in ratione verò cæremonia sacramentalis est honesta, & subsequens mors matris solum est permissa, atque adeò non imputatur ad peccatum; imò mater eo casu tenetur permittere, ut proles baptizetur. Nam si cum certo vitæ corporalis periculo tenemur succurrere salutem proximi, quando moraliter certum est nos posse succurrere, & certum est cum aliâ periturum; eadem ratione tenemur in similibus circumstantijs permittere, ut cum aperto nostræ vitæ periculo alius succurrat. Quamdiu tamen ex una parte non apparet morale periculum, quòd proles non poterit nasci viva ex utero, & ex altera parte moralis spes quòd efficaciter poterit ei succurri in utero Baptismum reipsa conferendo, mater non tenetur sese aperto vitæ discrimini exponere, & proinde raro tenetur se exponere isti periculo, cum raro omnes illæ circumstantiæ occurrant. Hæc ille.

Quæ sic posset aliquis applicare sectioni cæsareæ. Hæc sectio non respicit interitum matris pro suo termino, sed apertionem corporis & educationem prolis, ut ea possit baptizari; ad quam utique apertionem & educationem non magis certo sequitur mors matris, quàm ad infusionem aquæ; proinde solum est permissa, atque adeò non imputabitur ad peccatum, eritque obligatio sectionem permittendi in prædictis circumstantijs.

Respondeo: proflus erit obligatio eam permittendi, immo & exequendi, ex suppositione (quam communiter negant Theologi) quòd liceat: prout etiam projectionem parvuli aut adulti in flumen. Quippe omni medio licito tenemur succurrere nobis ipsis & proximo in extrema necessitate vitæ spiritualis constitutis, etiam cum præsentissimo periculo mortis corporalis. Quidni & cum certa morte, si probabiliter fuerit honesta? Etenim sic dicimus teneri Sacerdotem absolovere moribundum, qui non dedit signa doloris præter vitam Catholicè actam, ex hypothesi quòd probabiliter liceat. Profectò satius & omnibus modis exoptandum est tam parvulo, quàm adulto, statim emori cum spe aliqua æternæ vitæ, quàm diutius supervivere cum certitudine æternæ damnationis.

Atque

Posse baptizari parvulum in utero, et si mors matris sit incertura, docet Præpositus quæ 66. n. 92.

Imo matrem debere permittere, ut sic baptizetur.

93. An liceat dem ratio sectionis cæsareæ?

Est obligatio eam permittendi & exequendi, supposito quòd liceat.

Libido videtur aut ejus periculum in talibus defensionibus citri solitum:

Item abfentia moderaminis inculpatae tutelæ.

92. Ab illo, qui projicit infantem in flumen ut salvetur, abest libido & vindicta.

An liceat sectio cæsareæ.

Saltem in matre moribunda.

Questio de ablutione occisiva magis speculativa quam practica.

Atque hæc (ut reor) sufficient pro controversia magis speculativa quam practica, cum casus illi extremæ necessitatis perraro soleant occurrere. Restat quæstio circa ablutionem sacramentalem trina esse debeat, an una ? pro qua subijcio hanc conclusionem desumptam ex Concil. Toletano IV. cap. 5.

dum sequuntur & morem. Hactenus Concilium. Non est autem verosimile vel Pontificem Gregorium, vel Concil. illud, totamque Ecclesiam Hispaniæ errasse circa essentialia Sacramenti maxime necessarij.

Tempore itaque Leandri Episcopi consuetudo erat illius particularis Ecclesiæ unicâ mersione baptizare, occasione scilicet particularis hæresis, five (ut loquitur Conc.) Propter vitandum schismatis scandalum, vel hæresis dogmatis usum in illa Ecclesiâ. Porro in Ecclesia Romana & universali semper obtinuit usus à tempore Apostolorum trinæ ablutionis. Atque hæc de facto præscribitur à Rit. Romano tit. de Baptismo §. de Forma Baptismi, ibi: Baptismus licet fieri possit aut per infusionem &c. ita ut trina ablutione caput baptizandi persudatur &c. Ideoque obligat & semper obligavit, ubi per contrariam consuetudinem non est aut fuit ei sufficienter derogatum.

CONCLUSIO VIII.

Ablutio in Sacramento Baptismi una sit vel trina, secundum consuetudinem Ecclesiæ.

94. Ablutio sit una vel trina, secundum usum Ecclesiæ.

Titul. IV.

Concil. Toletanum IV. can. §. sic ait: De Baptismi autem Sacramento, propter quod in Hispanijs quidam Sacerdotes trinam, quidam simplam mersionem faciunt, à nonnullis schisma esse conspicitur, & unitas fidei scindi videtur. Et post pauca: Beate ergo memoria Gregorius Rom. Ecclesiæ Pontifex, qui non solum partes Italia illustravit, sed & longè existentes Ecclesias suâ doctrinâ perdocuit, efflagitante sanctissimo Leandro Episcopo de hac Hispaniæ diversitate, quid potius esset sequendum, inter cetera rescribens ei, sic ait: De trina verò mersione Baptismatis nihil responderi verius potest, quam ipsi sensistis; quia in una fide nihil officii sanctæ Ecclesiæ consuetudo diversa. Nos autem quod tertio mergimus, triduana sepulture sacramenta signamus, ut dum tertio infans ab aquis educitur, resurrectio triduanæ temporis exprimitur. Quod si quis forte, etiam pro summa Trinitatis veneratione, existimet fieri, neque ad hoc aliquid obstitit, baptizandum semel in aquas mergere: quia dum in tribus subsistentijs una substantia est, reprehensibile esse nullatenus potest, infantem in Baptismate in aquam vel ter, vel semel mergere, quando & in tribus mersionibus personarum Trinitas, & in una potest divinitatis singularitas designari.

Per trinam triduanæ sepulture sacramenta significantur, & Trinitas personarum:

Per unam essentia unitas designatur.

Sed si nunc usque ab hæreticis infans in Baptismate tertio mergebatur, faciendum apud vos esse non censo, ne, dum mersiones numerant, divinitatem dividant: dumq; quod faciebant, morem vestrum se vicisse gloriantur. Quapropter, quia de utroque Sacramento, quod sit in sancto Baptismo, à tanto viro reddita est ratio, quod utrumque rectum, utrumque irreprehensibile in sancta Dei Ecclesia habeatur; propter vitandum autem schismatis scandalum, vel hæretici dogmatis usum, simplam teneamus Baptismi mersionem, ne videantur apud nos, qui tertio mergunt, hæreticorum approbare assertionem,

Suppono quippe ex Concil. Trident. sess. 7. de Sacramentis in genere, can. ultimo, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in solemnibus Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, non absque peccato aut contemni, aut à ministris pro libitu omitti, aut in novos alios per quemcumque Ecclesiarum particularium pastorem absque consensu expresso vel implicito summi Pontificis posse mutari. Et secundum hanc consuetudinem universalem locuti sunt sancti Patres, qui trinam ablutionem videntur requirere, ad licitam videlicet administrationem.

Nec obstat Can. 49. Apostolorum, qui sic habet: Si quis Episcopus aut presbyter non trinam mersionem unius mysterij celebret, sed semel mergat in Baptismate, quod dari videtur in Domini morte, damnatur. Non, inquam, obstat; nam (præterquam quod auctoritas horum Canonum non sit omnino certa, & ly damnatur non afficiat Baptismum, sed ministrum illicite sic baptizantem) tantum damnat eos, qui in sola morte Christi baptizabant, & ideo unica mersione utebantur; & consequenter si damnat Baptismum tanquam invalidum, intelligit dumtaxat eum, qui dabatur sine invocatione SS. Trinitatis; quippe pro ratione subjungit: Non enim dixit nobis Dominus: In morte mea baptizate; sed: Eantes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti.

Eodem modo explicari potest & debet, quod ex Pelagio Papa ad Gaudentium Episcopum refertur c. 82. de consec. dist. 4. Multi sunt qui in nomine solummodo Christi, qui

Tempore Leandri Episcopi adhibetur una;

In Ecclesia Romana semper usque;

Sub obligatione quædam adhibetur;

Sicut ritus, qui recepti & approbati sunt Ecclesiæ ritus tenentur;

94. Consuetudinem facientes damnantur;

Non Baptismus, nisi in morte Christi collatur;

96.

Eodem modo intelligitur quod refertur c. 11. de consec. dist. 4.